

Asia: VN/12575/2023

Lausuntopyyntö uudistettavasta lainvalmistelun kuulemisoppaasta

VASTAAJATIEDOT

1. Organisaatio

viranomainen

TYÖRYHMÄN ARVIOMUISTIO

2. Vaihtoehto 1 ohjeistetulle lausuntoajalle: Säilytetään nykyinen lausuntoajan pääsääntö (vähintään 6 viikkoa, laajoissa hankkeissa vähintään 8 viikkoa ja yleisellä lomakaudella aihetta pidentää) ja avataan ohjeessa aiempaa konkreettisemmin pääsäännöstä poikkeamisen edellytykset.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Kannatan kohdassa 2 esitettyä vaihtoehtoa 1 sellaisenaan. Sen mukaan säilytetään nykyinen lausuntoajan pääsääntö (vähintään 6 viikkoa, laajoissa hankkeissa vähintään 8 viikkoa, ja yleisellä lomakaudella aihetta pidentää) ja avataan ohjeessa aiempaa konkreettisemmin pääsäännöstä poikkeamisen edellytykset.

3. Ohjeistetut poikkeamisperusteet: Pitäisikö pääsääntöisestä lausuntoajasta voida tapauskohtaisen kokonaisharkinnan perusteella poiketa seuraavilla perusteilla? Valitse kaikki seikat, joiden perusteella lyhyemmän lausuntokierroksen pitäisi olla mahdollinen.

vaikutuksiltaan suppeat hankkeet

Perustelut

Lyhyempi lausuntoaika voisi nähdäkseni lähtökohtaisesti perustua seuraaviin kohdassa 3 esitettyihin seikkoihin (useampia kohtia ei voi lausuntopalvelussa näköjään valita, vaikka niin ohjeistetaan tekemään):

- vaikutuksiltaan suppeat hankkeet

- helposti omaksuttavat hankkeet
- vähäisen kansallisen liikkumavaran hankkeet
- asian poikkeuksellinen kiireellisyys
- vaalivuonna valmisteltavat budjettilait

4. Vaihtoehto 2 ohjeistetulle lausuntoajalle: Määritellään uudeksi lausuntoajan pääsäännöksi vähintään 5 viikkoa (laajoissa hankkeissa vähintään 7 viikkoa, yleisellä lomakaudella aihetta pidentää) sekä poikkeamismahdollisuudet samoin kuin edellä 1 vaihtoehdossa. Osallistumisoikeuksien turvaamiseksi arvioidaan uuden kuulemisoppaan viimeistelyssä, onko tarpeen muuttaa opasluonnoksen vapaaehtoisesti noudatettavia, lausunnon antamista helpottavia suosituksia periaatteiksi, joita on lähtökohtaisesti noudatettava kaikissa hankkeissa (esim. ennakoilmoitus lausuntomenettelyn aiheesta ja ajankohdasta sekä vaikutusarvioinnin ja säännöskohtaisten perusteluiden valmiusaste).

-

Perustelut

-

5. Vaihtoehto 3 ohjeistetulle lausuntoajalle: Määritellään uudeksi lausuntoajan pääsäännöksi vähintään 4 viikkoa (laajoissa hankkeissa vähintään 6 viikkoa, yleisellä lomakaudella aihetta pidentää) sekä poikkeamismahdollisuudet samoin kuin edellä 1 vaihtoehdossa. Osallistumisoikeuksien turvaamiseksi arvioidaan uuden kuulemisoppaan viimeistelyssä, onko tarpeen muuttaa opasluonnoksen vapaaehtoisesti noudatettavia, lausunnon antamista helpottavia suosituksia periaatteiksi, joita on lähtökohtaisesti noudatettava kaikissa hankkeissa (esim. ennakoilmoitus lausuntomenettelyn aiheesta ja ajankohdasta, vaikutusarvioinnin ja säännöskohtaisten perusteluiden valmiusaste, kuulemiset varhaisemmassa vaiheessa valmistelua sekä lausuntokierroksen aikana järjestettävä keskustelutilaisuus).

-

Perustelut

-

6. Arviomuistiossa käsitellään keinoja kuulemisen kehittämiseksi erityisesti valtioneuvoston sähköisiin työkaluihin liittyen. Pitäisikö seuraavia toimenpiteitä merkittävinä lainvalmistelun kuulemisen kehittämisessä? Valitse kaikki toimenpiteet, joita pitäisit merkittävinä.

Hankeikkunaan päivitetäisiin yhdenmukaisemmin ja ajantasaisemmin lainvalmisteluhankkeita koskevia tietoja.

Perustelut

Arviomuistiossa on käsitelty keinoja kuulemisen kehittämiseksi erityisesti valtioneuvoston sähköisiin työkaluihin liittyen. Kohdassa 6 esitetyistä tähän liittyvistä toimenpiteistä pidän seuraavia toimenpiteitä selvästi kannatettavina (useampia kohtia ei voi lausuntopalvelussa näköjään kuitenkaan valita, vaikka niin ohjeistetaan tekemään):

- Hankeikkunaan päivitetäisiin yhdenmukaisemmin ja ajantasaisemmin lainvalmisteluhankkeita koskevia tietoja.
- Hankeikkunan tai Lausuntopalvelun kautta voisi aina tutustua kaikkiin lausuntomenettelyssä annettuihin lausuntoihin.
- Merkittävistä EU:ssa valmistelussa olevista säädöshankkeista julkaistaisiin Hankeikkuna-sivut, joilla tiedotettaisiin esimerkiksi hankkeeseen liittyvistä kuulemisista.

7. Muu palaute työryhmän arviomuistioista.

-

KUULEMISOPAS – JOHDANTO

8. Kommentit kuulemisoppaan johdannosta.

Edustuksellisessa demokratiassa kansalaiset valitsevat edustajansa vaaleilla. Valitut edustajat tekevät hyvin informoituina päätöksiä kansalaisten puolesta. Edustajat ovat poliittisessa vastuussa äänestäjilleen, jotka arvioivat heidän ja heidän edustamansa puolueen toimintaa ja jatkamahdollisuuksia seuraavissa vaaleissa.

Edustukselliselle demokratialle on myös vaihtoehtoja. Esimerkiksi Sveitsissä järjestetään säännöllisesti kansanäänestyksiä, joissa kansalaiset voivat äänestää suoraan erilaisista lainsäädäntöehdotuksista. Kansanäänestyksiä voi olla useita vuodessa. Sveitsin mallin mukaiset kansanäänestykset eivät kuitenkaan ole täysin ongelmattomia. Kritiikkiä on esitetty siitä, että kansalaiset eivät aina ole tarpeeksi tietoisia tai asiantuntevia tekemään monimutkaisia päätöksiä, ja että suorat kansanäänestykset voivat johtaa populistisiin päätöksiin.

Kansalaisten ja muidenkin sidosryhmien mahdollisimman laaja osallistaminen lainsäädäntöhankkeiden valmisteluun äänestytämisen kaltaisilla kyselyillä (kuten nyt kysymyksessä oleva 71 kohtainen kysely) johtaa helposti populistisiin ”musta tuntuu” -pohjalta tehtyihin kannanottoihin vastaavalla tavalla kuin suorissa kansanäänestyksissä.

Säädösvalmisteluprosessin eri vaiheissa toteutettavalla laaja-alaisella kuulemisella voidaan epäilemättä pehmentää edustuksellisen demokratian ja suoran kansanvallan eroja. En ole kuitenkaan vakuuttunut siitä, että ”kannatan/vastustan” -tyyppinen lausunnonantajien äänestytänminen on oikea tapa kehittää lausuntomenettelyä. Nähdäkseni ”kannatan/vastustan” -tyyppiset ratkaisut on parasta tehdä poliittisessa prosessissa.

Kuulemisoppaan johdannossa on arvioitu säädösvalmisteluprosessin eri vaiheissa toteutettavan kuulemisen tavoitteita ja hyötyjä seuraavasti:

- Kuuleminen edistää säädösvalmistelun tietopohjaa.
- Kuuleminen parantaa säädösvalmistelun avoimuutta ja osallisuutta sekä edistää luottamusta säädösvalmisteluun ja demokraattiseen päätöksentekoon.
- Kuuleminen edistää sääntelyn tehokasta toimeenpanoa ja noudattamista.
- Kuuleminen on osa hankkeen riskienhallintaa ja helpottaa poliittista päätöksentekoa.

Kuulemisoppaaseen listattujen ”hyötyjen” painoarvo riippuu lainsäädäntöhankkeen luonteesta. Kiistanalaisimmat lainsäädäntökysymykset liittyvät usein moraalisiin, eettisiin ja ideologisiin näkemyksiin (esim. abortti, eutanasia, sukupuolten lukumäärä, verotuksen oikeudenmukaisuus, ”ensikertalaisuus” rangaistusten täytäntöönpanossa, kannabiksen käytön rangaistavuus). Kun kysymys on arvoalinnoista, kuulemisoppaan luonnoksessa kaavailtu monivaiheinen kuuleminen ja kansalaisten osallistaminen tuskin tuottavat merkittävää lisäarvoa. Tällaisten hankkeiden arvioinnissa on kysymys pikemminkin mielipiteistä kuin tietopohjasta, eikä laajakaan kuuleminen (varsinkaan kannatan/vastustan -tyyppinen kysely) välttämättä auta hyväksymään oman mielipiteen vastaista lainsäädäntöratkaisua tai noudattamaan uutta lakia. Arvoalinnoista äänestäminen kuuluu nähdäkseni eduskuntaan eikä lausuntomenettelyyn.

Suurta osaa lainsäädäntökysymyksistä voidaan pitää suhteellisen teknisinä. Tällaisia ovat vaikkapa rikosprosessin kehittämistä tai viranomaisten sisäisiä tietojärjestelmiä koskevat hankkeet. Niiden osalta laajoihin kansalaiskuulemisiin ei ole syytä ryhtyä. Toisaalta kuitenkin esimerkiksi asunto-osakeyhtiölain tai rakennuslainsäädännön muutosten suhteellisen teknisetkin yksityiskohdat (esim. Airbnb-toiminnan sääntely) saattavat koskettaa laajasti sellaisiakin kansalaispiirejä, joita mitkään etujärjestöt eivät edusta. Tällaisten hankkeiden kohdalla mahdollisimman laaja kuuleminen on perusteltua nimenomaan käytännön tilanteita ja ongelmia koskevan tietopohjan laajentamiseksi.

Olennaista joka tapauksessa on, ettei kuulemisoppaan sitoviksi tarkoitettuja periaatteita muotoilla niin, että lainvalmistelijan harkintavalta hankkeeseen parhaiten soveltuvan kuulemismenettelyn laadun ja laajuuden suhteen tulee rajatuksi liikaa.

ESIVALMISTELU – PERIAATTEET JA YLEINEN PALAUTE

9. Periaate – Mahdollisen esivalmistelun aloittaminen julkaistaan Hankeikkunassa.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Kannatan sellaisenaan sitä, että lainsäädännön esivalmistelun aloittaminen julkaistaan Hankeikkunassa.

10. Periaate – Mahdollisessa esivalmistelussa kuullaan keskeisiä sidosryhmiä ja tarvittaessa myös yleisöä, jos hankkeella voi olla merkittäviä vaikutuksia eikä kyse ole sellaisen EU-säädöksen täytäntöönpanosta, jossa on vähän kansallista liikkumavaraa.

Kannatan muutettuna

Perustelut

Kuten olen jo edellä todennut, en pidä kannatan/vastustan -tyyppistä kysymyksenasetteluna kovinkaan rakentavana tapana suorittaa kuulemisia varsinkaan silloin, kun kysymys tai muu kannanottoa edellyttävä lausuma (esimerkiksi tässä ehdotettu periaate) on muotoiltu avoimia ja tulkinnanvaraisia määrittelyjä sisältävällä tavalla. Tällaisessa tilanteessa ”kannatan muutettuna” – vaihtoehtokaan ei tunnu täysin luontevalta kuten ei myöskään ”ei kantaa” -vaihtoehto. Päädyn kuitenkin varauksin ”kannatan muutettuna” -vaihtoehtoon.

Esivalmistelu voi tarkoittaa esimerkiksi arviomuistion laatimista jostakin lainsäädäntökysymyksestä. Keskeisimpien sidosryhmien (esimerkiksi ne viranomaiset, joita sääntely koskee) kuuleminen jo arviomuistiota laadittaessa sääntelyn tarpeesta ja ratkaisuvaihtoehdoista voi olla hyödyllistä. Sen sijaan yleisön näkemysten selvittämistä en pidä hankkeen näin aikaisessa vaiheessa välttämättä tarpeellisenä. Suhtaudun siis varauksellisesti yleisön osallistamisen hyötyihin hankkeen alkuvaiheessa – tosin tämänkin asian arviointi riippuu hankkeen sisällöstä.

Arviomuistiossa tai muussa selvityksessä tutkitun hankkeen jatkaminen (esim. maalittamisen kriminalisointi) on usein mielipiteitä jakava poliittinen päätös, jonka tekeminen ei muutu helpommaksi yleisön äänestyttämällä hankkeen esivalmisteluvaiheessa.

11. Periaate – Jos esivalmistelusta laaditaan arviomuistio tai muu loppuraportti, siitä järjestetään kirjallinen kuuleminen Lausuntopalvelussa.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

12. Periaate – Esivalmistelun mahdollista loppuraporttia koskevasta kuulemispalautteesta julkaistaan yhteenveto Hankeikkunassa.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

13. Muut kommentit kuulemista esivalmistelussa koskevasta ohjeistuksesta.

Esivalmisteluvaiheen kuulemisen ennen arviomuistion tai raportin valmistumista ei nähdäkseni yleensä tarvitse olla kovinkaan laajaa eikä ainakaan yleisölle suunnattua ”kannatan/vastustan” - tyyppistä tiedustelua. Olennaisempaa on hankkia muulla tavoin tietoa hankkeen arvioinnin tueksi.

PERUSVALMISTELU – PERIAATTEET JA YLEINEN PALAUTE

14. Periaate – Säädosvalmisteluhankkeen toimeksiannosta päätettäessä suunnitellaan, miten sidosryhmiä osallistetaan valmistelun aikana. Keskeisiä näkökulmia suunnittelussa ovat hankkeen sidosryhmien ja kuulemistarpeiden tunnistaminen sekä kuulemisten aikataulut ja menetelmät.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Kuulemisoppaan luonnoksessa (s. 17–18) sidosryhminä pidetään nähdäkseni kaikkia relevantteja tahoja, mukaan lukien tutkijat ja muut asiantuntijat, ja annetaan ohjeita sidosryhmien tunnistamisen tueksi.

15. Periaate – Perusvalmistelun aikana kuullaan riittävän laajasti sidosryhmiä ja tarvittaessa myös yleisöä.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

16. Periaate – Perusvalmistelussa suunnitellaan säädosuudotusta koskeva lausuntomenettely.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

17. Muut kommentit kuulemista perusvalmistelussa koskevasta ohjeistuksesta.

Perusvalmisteluvaiheen lausuntopyynnöt, kyselyt ja muut kirjalliset kuulemiset tehtäisiin luonnostellun oppaan suositusten mukaan osittain rakenteisina eli siis kannatan/vastustan - tyyppisesti. Suosituksen keskeisenä syynä vaikuttaa olevan seuraavaa kuulemista edistävän kuulemispalautteen analysoinnin ja raportoinnin nopeus ja helppous. Tämä liittyy siihen, että tekoälyn käyttöä rajoittaa ei-rakenteisista lausunnoista laadittavan yhteenvedon laatimisessa asiayhteyden tunnistamiseen liittyvät haasteet ja tarve perehdyttää tekoäly kontekstiaineistoon, jota ei välttämättä löydy verkosta.

Oikeusasiamiehen kanslian antamien lausuntojen valmistelussa rakenteiset lausuntopyynnöt on usein koettu hankaliksi ennen muuta sen vuoksi, että kysymyksiä ja suljettuja vastausvaihtoehtoja ei aina ole muotoiltu siten, että ne olisivat neutraaleja ja yksiselitteisiä eivätkä johdattelisi vastaajaa tietynlaisiin vastauksiin. Kuten oppaan liitteessä 1 (s. 81) on todettu, rakenteisissakin kyselyissä tulee aina tarjota mahdollisuus esittää myös vapaamuotoista kriittistä palautetta.

Palautteen ja lausuntojen pyytäminen ja saaminen myös ei-rakenteisina mahdollistaa asiantuntijoille näkemysten esittämisen myös niistä säädöshankkeeseen liittyvistä seikoista, joita lainvalmistelija ei ole pitänyt olennaisena tai edes tunnistanut.

Jatkovalmistelusta päättäminen lausuntovaiheen jälkeen sisältää tavanomaisesti poliittisen linjauksen siitä, miten edetään. Sidosryhmien ja valmisteluun osallistuneiden näkökulmasta avoimuus jatkovalmistelun sisällöstä ja sidosryhmyön jatkosta on avoimen ja vuorovaikutteisen lainvalmistelun kannalta välttämätöntä. Oppaassa tulisi kiinnittää myös huomiota siihen, miten tiedottaminen ja vuorovaikutteisuus hoidetaan tilanteessa, jossa säädöshankkeen jatkovalmistelu syystä tai toisesta päädytään tekemään jo aloittaneen työryhmyön sijaan virkavalmisteluna. Myös siihen tulisi kiinnittää huomiota, ettei jatkovalmistelu virkatyönä poista tarvetta sidosryhmyhteistyölle ja valmistelun etenemisestä tiedottamiselle.

LAUSUNTOMENETTELY – PERIAATTEET JA YLEINEN PALAUTE

18. Periaate - Lausuntomenettely järjestetään Lausuntopalvelussa ja julkaistaan myös Hankeikkunassa. Lausuntomenettely voidaan järjestää muulla tavalla vain perustellusta syystä, joka mainitaan lausuntopyynnössä sekä hallituksen esityksessä taikka asetuksen tai määräyksen perustelumuiustiossa.

Muu ehdotus, mikä?

Perustelut

Muu ehdotus: Kysymys on edellisessä kohdassa tarkoittamastani tilanteesta, jossa rakenteisen lausuntopyynnön vaihtoehtoista yksikään ei tunnu sopivalta. Tämä johtuu siitä, että Lausuntopalvelu on nykyisellään teknisesti niin alkeellinen, ettei sen käyttämisestä ole syytä tehdä pääsääntöä ennen palvelun perusteellista teknistä uudistamista. Kannatan luonnosteltua periaatetta sellaisenaan, mutta en ennen Lausuntopalvelun teknistä uudistusta.

19. Periaate - Säädösehdotuksista pyydettyjen kirjallisten lausuntojen antamiseen varataan aikaa vähintään kuusi viikkoa ja laajoissa hankkeissa vähintään kahdeksan viikkoa. Lausuntoaikaa on aihetta pidentää, jos se muuten ajoittuisi yleiseen lomakauteen. Lausuntoaika voi olla lyhyempi vain perustellusta syystä, joka mainitaan lausuntopyynnössä sekä hallituksen esityksessä taikka asetuksen tai määräyksen esittelymuistiossa. (Perustelluista syistä ks. opasluonnoksen luku 4.4.)

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

20. Periaate – Lausuntomenettelyssä saaduista lausunnoista laaditaan yhteenveto, joka julkaistaan Hankeikkunassa. Lausuntoyhteenvetdon laatimisesta tai julkaisemisesta voi poiketa vain perustellusta syystä, joka mainitaan hallituksen esityksessä taikka asetuksen tai määräyksen esittelymuistiossa.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

21. Muut kommentit lausuntomenettelyä koskevasta ohjeistuksesta.

Oppaan luonnoksessa (esim. s. 82) otaksutaan, että kohdentamalla kysymykset temaattisesti tiettyihin asioihin saadaan palautetta juuri kysytyistä asioista. Lausuntomenettelyssä hyödyllisin kuulemis palaute voisi oppaan mukaan koskea esimerkiksi kaavaillun säännösehdoituksen yksityiskohtia, jolloin kysymykset on tarkoituksenmukaista jakaa yksittäisiä pykälä, pykäläkokonaisuuksia, lukuja, lakiehdotuksia tai perustelujaksoja koskeviksi. Oppaan mukaan temaattiset kysymykset helpottavat ja nopeuttavat vastaamista erityisesti, jos kuultavilla ei ole resursseja tutustua laajaan tai monimutkaiseen kokonaisuuteen, sillä asian olennaisimmat tiedot voidaan sisällyttää suoraan kysymyksiin.

Jos toimitaan edellä todetusti, vaarana on, että lausuntopyynnön kysymyksenasettelulla saatetaan yksinkertaistaa asioita liikaa ja rajata näkökulmia, mikä saattaa johtaa siihen, että lakihanke saa lausuntopalautteessa suotuisammalta vaikuttavan vastaanoton kuin se avoimemmalla lausuntopyynnöllä saisi. Ajatus siitä, että lausunto voitaisiin antaa vain lukemalla ”oikein muotoillut” kysymykset ja vastaamalla niihin, on sen vuoksi mielestäni jopa vaarallinen. On syytä pohtia, onko edes järkevää pyytää lausuntoja tahoilta, joilla ei ole resursseja tutustua laajaan tai monimutkaiseen kokonaisuuteen ja kirjoittaa sen pohjalta avoimia perusteltuja kannanottoja.

Kuten olen jo tuonut esiin, en kannata edes ”muutettuna” suljettujen vastausvaihtoehtojen ehdotettua ja tässäkin lausuntopyynnössä käytettyä muotoilua (s. 83):

- ”kannatan sellaisenaan”
- ”kannatan muutettuna”
- ”vastustan”
- ”muu vaihtoehto, mikä?”
- ”ei kantaa” / ”en osaa sanoa”

Avoimet, johdattelemattomat kysymykset ja niihin vastaaminen vapaasti omin sanoin on lukittuja vastausvaihtoehtoja parempi vaihtoehto, mikäli ylipäättänsä edes avoimia kysymyksiä on tarpeen esittää. Paras ja yksinkertaisin vaihtoehto saattaa olla esim. hallituksen esityksen luonnoksen avaaminen lausunnoille ilman minkäänlaisia temaattisia kysymyksiä tai johdantoja. Lausunnonantajat, joilla ei ole mahdollisuutta tutustua materiaaliin, jättäkööt lausunnon antamatta sen sijaan, että heille tarjoiltaisiin lakihankkeen ”sisältö” lausuntopyynnön kysymyksiin tiivistettynä.

JATKOVALMISTELU JA VALTIONEUVOSTON PÄÄTÖKSENTEKO – PERIAATTEET JA YLEINEN PALAUTE

22. Kommentit kuulemispalautteen hyödyntämistä jatkovalmistelussa ja valtioneuvoston päätöksenteossa koskevasta ohjeistuksesta.

Jatkovalmisteluehdotuksen laatiminen on epäilemättä helpompaa, jos käytettävissä on kirjallinen yhteenvedo kuulemispalautteesta. Sen avulla mahdolliset kiistanalaiset kysymykset ja muut ongelmakohdat on helppo hahmottaa. Vaikka lausuntopyynnön rakenteiset kysymykset helpottavat yhteenvedon laatimista, ei tätä tulisi pitää ratkaisevana seikkana lausuntopyynnön kysymyksenasettelua laadittaessa. Yhteenvedon laatimisen helppoutta olennaisempaa on saada hankkeesta hyviä lausuntoja tahoilta, joilla on aikaa perehtyä asiaan.

Jos annettava hallituksen esitys olisi muuttumassa perustavanlaatuisesti lausuntomenettelyversiosta, olisi oppaan luonnoksen (s. 60) mukaan tarpeen harkita uutta lausuntomenettelyä. Näkisin laajoissa säädöshankkeissa välttämättömänä, että uutta lausuntomenettelyä pidetään tällaisessa tilanteessa periaatteena eikä vain suosituksena.

EDUSKUNNAN ASiantuntijakuulemiset – PERIAATTEET JA YLEINEN PALAUTE

23. Periaate - Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa annettavassa esittelevän ministeriön vastineessa arvioidaan valiokunnan saama olennainen asiantuntijapalaute. Vastineessa vastataan myös valiokunnan mahdollisesti esittämiin kysymyksiin ja tarkentamistarpeisiin. Vastineessa mahdollisesti esitettävistä muutoksista hallituksen esityksen säännöseluotuksiin keskustellaan tarvittaessa valiokuntaneuvoksen kanssa.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

24. Muut kommentit esittelevän ministeriön toimintaa eduskunnan valiokunnan asiantuntijakuulemisessa koskevasta ohjeistuksesta.

Kannatan suositusta siitä, että ministeriön vastineluonnos annetaan tiedoksi ja kommentoitavaksi muille eduskunnan kuulemille asiantuntijoille, jos valiokunta siihen suostuu ja se on aikataulullisesti mahdollista. Varsinkin vaikeasti ratkaistavia ja poliittisesti merkittäviä kysymyksiä koskevissa hankkeissa tämä olisi tärkeää, ettei mahdollisesti kiireessä laaditussa vastineessa esitettäisi virheellisiä tai puutteellisia tietoja esim. eri hallinnonalojen tai sidosryhmien kannalta keskeisistä asioista.

Säädöseluotuksen esitellessä ministeriön asiantuntijan valiokunnalle toimittamien lausuntojen osalta oppaassa olisi syytä korostaa myös eri ministeriöiden sisäisten menettelyohjeiden noudattamisen tärkeyttä kirjallisen materiaalin toimittamisessa valiokuntaan. Perustuslain 47 §:n

näkökulmasta on tärkeää korostaa, että valiokunnalle toimitetaan tietoja virkavastuulla ja yleensä normaalin esittelymenettelyn jälkeen.

Mikäli suositus (s. 61 ja 66) tiiviin diaesityksen tekemisestä valiokunnan kuulemiseen koskee myös asiantuntijoita eikä vain ministeriön valmistelijaa, suhtaudun siihen hyvin varauksellisesti. Useimmiten asiantuntijan kuulemiselle varattu aika on hyvin lyhyt. Suullisesti esitetty kirjallisen lausunnon tiivistelmä on muotoiltava lyhyeksi ja ytimekkääksi. Diojen näyttäminen ”hissipuhe” -tyyppisessä lyhyessä esityksessä ei nähdäkseni ole tarpeen, koska valiokunnan käytössä on joka tapauksessa myös laajempi kirjallinen lausunto.

SEURANTA JA JÄLKIARVIOINTI –YLEINEN PALAUTE

25. Kommentit kuulemista seurannassa ja jälkiarvioinnissa koskevasta ohjeistuksesta.

Lainsäädäntöhankkeiden onnistumisen seurannassa ja jälkiarvioinnissa on nyt kysymyksessä olevan oppaan soveltamisalalla kenties eniten kehitettävää. Esimerkiksi yleisesti epäonnistuneina pidettyjen hankkeiden kuten taksiuudistuksen ja yliopistojen opiskelijavalintojen uudistamisen seuranta ja jälkiarviointi lienee ollut puutteellista tai ainakin hidasta. Vaikka olen edellä suhtautunut jossain määrin kriittisesti yleisön kuulemiseen lainsäädäntöhankkeita valmisteltaessa, varsinkin taksiuudistuksen kaltaisten hankkeiden jälkiarvioinnissa ja seurannassa nimenomaan yleisön kuuleminen on tarpeen.

Vaikka ministeriöiden tulisi seurata kokonaisvaltaisesti ja järjestelmällisesti toimialansa sääntelyn toimivuutta ja muutostarpeita, nimenomaisia erillisiä jälkiarviointeja kuulemiseen tarvitaan yhteiskunnallisesti keskeisestä lainsäädännöstä.

EU-ENNAKKOVAIKUTTAMINEN, EU-SÄÄDÖKSET JA VALTIOSOPIMUKSET – YLEINEN PALAUTE

26. Kommentit kuulemista EU-ennakkovaikuttamisessa, EU-säädösten ja valtiosopimusten valmistelussa koskevasta ohjeistuksesta.

Suomen kannanmuodostuksen EU-säädöshankkeisiin tulisi nähdäkseni alkaa jo huomattavasti ennen sitä, kun komissio antaa ehdotuksensa direktiiviksi tai asetukseksi. Itsestään selvää on, että viimeistään U-kirjelmävaiheessa, mutta mieluummin jo huomattavasti aikaisemmin, tarvitaan sidosryhmienkin näkemyksiä.

Nykyisen hallituksen ohjelmassa on sitouduttu Suomen EU-vaikuttamisen ja ennakkovaikuttamisen tehostamiseen. Tähän liittyen on 25.1.2024 tehty valtioneuvoston periaatepäätös ennakkovaikuttamisen järjestämisestä. Periaatepäätös koskee vaikuttamista valmisteilla oleviin tuleviin EU-hankkeisiin. Periaatepäätöksessä erotetaan ennakkovaikuttaminen ja varsinainen

vaikuttaminen. Ennakkovaikuttaminen on usein muodoltaan hyvinkin epävirallista, laajoihin verkostoihin, ja muihin epävirallisiin yhteyksiin sekä toistoon pohjautuvaa, konkreettista toimintaa. Esimerkiksi epäviralliset ministerikokoukset puheenjohtajamaassa ovat periaatepäätöksen mukaan poliittisen tason ennakkovaikuttamiselle luontevia paikkoja.

ESIVALMISTELU – SUOSITUKSET

27. Suositus – Esivalmistelun aikana on usein tarkoituksenmukaista järjestää myös suullisia kuulemisia esimerkiksi tietopohjan, nykytilan ja ratkaisuvaihtoehtojen kartoittamiseksi.

Kannatan muutettuna

Perustelut

Kannatan luonnosteltua suositusta muutettuna. Useimmiten esivalmistelun aikana ei tarvittane suullisia kuulemisia. Joissakin hankkeissa ("joskus") se saattaa kuitenkin olla hyödyllistä esimerkiksi tietopohjan, nykytilan ja ratkaisuvaihtoehtojen kartoittamiseksi.

28. Suositus – Kirjallisen esivalmistelukuulemisen kysymykset rakenteistetaan niin, että selvityksen kohteena oleva asiakokonaisuus ja osa-alueiden keskinäiset yhteydet on helppo hahmottaa. Myös vapaan palautteen antaminen on yleensä mahdollista. Lisäksi kysymysten muotoiluissa otetaan huomioon palautteen koostamiseen liittyvät tarpeet.

Vastustan

Perustelut

En kannata rakenteisia kysymyksiä edellä esittämistäni syistä varsinkaan esivalmisteluvaiheessa. Siis vastustan suositusta.

29. Suositus – Esivalmisteluvaiheessa ainakin arviomuistiota tai muuta loppuraporttia koskeva kuuleminen on hyvä järjestää suomeksi ja ruotsiksi, jos asialla on erityisen suuri merkitys Ahvenanmaalle tai huomattava merkitys maan ruotsinkieliselle väestölle. Usein riittävää on, että tiivistelmä arviomuistion sisällöstä on saatavana ruotsiksi.

Kannatan muutettuna

Perustelut

Kannatan muutettuna: "Kuuleminen JÄRJESTETÄÄN suomeksi ja ruotsiksi, jos asialla on erityisen suuri merkitys Ahvenanmaalle tai huomattava merkitys maan ruotsinkieliselle väestölle."

Perustuslain 17 §:n mukaan julkisen vallan on huolehdittava maan suomen- ja ruotsinkielisen väestön sivistyksellisistä ja yhteiskunnallisista tarpeista samanlaisten perusteiden mukaan. Säännöksellä turvataan kieliryhmien tosiasiallinen yhdenvertaisuus.

Kuuleminen lainsäädäntöhankkeista tapahtuu pääsääntöisesti lausuntopyyntöjen kautta. Kielilain 32 §:n mukaan valtion viranomaisen yleisölle suunnatussa tiedottamisessa on kaksikielisessä kunnassa käytettävä suomen ja ruotsin kieltä. Kaksikielisen viranomaisen ilmoitukset, kuulutukset ja julkipanot sekä muut yleisölle annettavat tiedotteet tulee antaa suomen ja ruotsin kielellä. Lausuntopyynnön julkaisemisessa on kyse tiedottamisesta. Siksi kaksikielisen viranomaisen tulee antaa tällaiset lausuntopyynnot myös ruotsiksi. Eduskunnan oikeusasiamies on katsonut kaksikielisen valtakunnallisen viraston menetelleen kielilain vastaisesti, kun se oli julkaissut lausuntopalvelu.fi-palvelussa lausuntopyynnön ainoastaan suomen kielellä (EOAK/3445/2022). Lausuntopyynnön julkaisemisella annetaan yleisölle vaikutusmahdollisuus lausuttavana olevaan hankkeeseen pelkän tiedonvälityksen lisäksi ja siten niissä korostuu kielellisen yhdenvertaisuuden merkitys.

30. Suositus – Loppuraporttia koskevan kuulemispalutteen yhteenveto julkaistaan Hankeikkunassa etappina.

-

Perustelut

Kannatan luonnosteltua suositusta sellaisenaan. Ilmeisesti etappina julkaiseminen tarkoittaa sitä, että asiakirjalle on oma otsikkonsa. Tämä epäilemättä helpottaa yhteenvedon löytämistä, jos Hankeikkunassa on paljon asiakirjoja.

31. Suositus – Loppuraporttia koskevasta kuulemispalutteensta julkaistaan Hankeikkunassa kirjallinen arvio.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Lainvalmistelijan antama kirjallinen palaute, jossa kuulemisessa esitettyjä näkemyksiä arvioidaan, pakottaa valmistelijan miettimään ja tuomaan esiin erityisesti sellaisia seikkoja, joiden johdosta lausunnoissa esitetyt näkemykset eivät vaikuta hankkeen sisältöön tai etenemiseen. Tällainen ajatusprosessi saattaa vaikuttaa myönteisesti lainvalmistelun tasoon. Palutteen saaminen luonnollisesti myös vahvistaa lausunnonantajien uskoa siihen, että lausunnoilla voi olla merkitystä, jos ne perustuvat vahvaan argumentaatioon. Mikäli valmistelija on valmis hyväksymään lausunnoissa esitetyt näkemykset, erillisen palutteen saaminen ei ole yhtä tärkeää kuin päinvastaisessa tilanteessa. Myönteisesti huomioon otettujen lausuntojen vaikutus ilmenee muutenkin hankkeen seuraavassa valmisteluvaiheessa.

PERUSVALMISTELU – SUOSITUKSET

32. Suositus – Perusvalmisteluvaiheen hankesuunnitelman mukaiset kuulemiset aikataulutetaan lainvalmistelun prosessioppaan mukaisten työvaiheiden mukaan.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

33. Suositus – Perusvalmistelun aikaisten kuulemisten aikataulut julkaistaan etukäteen Hankeikkunassa etappeina.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

34. Suositus – Kuulemissuunnitelman sisällön ja aikataulun ajantasaisuus tarkistetaan tarvittaessa.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

35. Suositus – Valmistelun aikana kuullaan suoraan myös niitä ihmisiä sekä yhteisöjä ja niissä toimivia, joita asia ja ratkaisuvaihtoehdot koskevat.

Kannatan muutettuna

Perustelut

Kannatan luonnosteltua suositusta muutettuna (kuullaan ”tarvittaessa” suoraan).

Esimerkiksi ympäristöön, liikenteeseen tai julkisiin palveluihin liittyvissä hankkeissa edunvalvontajärjestöjen kuuleminen ei välttämättä riitä. Esimerkiksi jalankulkijat, pyöräilijät, taksinkäyttäjät, marjastajat tai sienestäjät eivät välttämättä ole kovinkaan laajasti järjestäytyneitä. Olemassa olevat edunvalvontajärjestöt eivät välttämättä myöskään edusta kyseisten ryhmien enemmistön mielipidettä. Jos kysymys on esimerkiksi jokaisen oikeuksiin (marjastaminen, sienestäminen ym.) liittyvästä sääntelystä, relevanttien ihmisryhmien näkemykset tulisi pyrkiä selvittämään myös muulla tavoin kuin edunvalvontajärjestöjä kuulemalla.

36. Suositus – Perusvalmisteluvaiheen lausuntopyynnöt, kyselyt ja muut kirjalliset kuulemiset tehdään osittain rakenteisina.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Kannatan luonnosteltua suositusta sellaisenaan. Vaikka suhtaudunkin rakenteisiin lausuntopyyntöihin varauksellisesti edellä mainitsemistani syistä, en vastusta niiden rajoitettua osittaista käyttöä perusvalmisteluvaiheessa.

37. Suositus – Perusvalmistelun aikaisissa kuulemisissa esimerkiksi nykytilan ja sen muutostarpeiden, tietopohjan sekä ratkaisuvaihtoehtojen kartoituksesta on monesti tarkoituksenmukaista hyödyntää myös suullisia, keskustelevia kuulemistapoja.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Kannatan luonnosteltua suositusta sellaisenaan. Esimerkiksi varusmiehiin, vankiloihin tai kouluihin liittyvien hankkeiden valmistelussa suullisilla ja keskustelevilla kokemusasiantuntijoiden kuulemisilla voi olla suuri merkitys.

38. Suositus – Perusvalmisteluvaiheen aikaiset kuulemiset järjestetään myös ruotsiksi, jos asialla on erityisen suuri merkitys Ahvenanmaalle tai huomattava merkitys maan ruotsinkieliselle väestölle.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Kannatan luonnosteltua suositusta sellaisenaan. Viittaan siihen, mitä edellä kohdassa 29 olen todennut.

39. Suositus – Perusvalmistelun aikainen sidosryhmien kuulemispalaute kootaan yhteenvetoon, joka julkaistaan Hankeikkunassa.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Kannatan luonnosteltua suositusta sellaisenaan. Kerätyn perusvalmistelupalautteen ja lausuntopalautteen yhteenveto on olennainen vaihe saadun palautteen moniäänisyyden ja näkemyserojen esiintuomisessa. Ilman laadukasta, objektiivisesti laadittua lausuntoyhteenvettoa, lainsäätäjän on mahdotonta perehtyä jopa vuosia kestäneen lainsäädäntöhankkeen eri vaiheissa saatuun palautteeseen.

40. Suositus – Perusvalmistelussa arvioidaan, miten kuulemista voidaan hyödyntää säädöksen seurannassa sen voimaantulon jälkeen.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Kannatan suositusta sellaisenaan. Lainvalmistelussa on hankkeen alusta asti hyvä pitää mielessä, että valmisteltavana olevan lain toimivuuden seurannan suunnittelu on osa lainvalmisteluprojektia. Muussa tapauksessa tarvittavat korjausliikkeet lain voimaantulon jälkeen saattavat viivästyä.

LAUSUNTOMENETTELY – SUOSITUKSET

41. Suositus - Lausuntopyyntö ja lausuntomenettelyn toteutus suunnitellaan perusvalmistelun tekevän työryhmän kanssa. Jos esitys on tehty virkatyönä, ainakin keskeiset sidosryhmät osallistetaan lausuntopyynnön valmisteluun, mukaan lukien lausuntomenettelyn jakelulistan määrittelyyn.

Kannatan muutettuna

Perustelut

Kannatan suositusluonnosta sen osalta, että lausuntopyyntö ja lausuntomenettelyn toteutus suunnitellaan perusvalmistelun tehneen työryhmän kanssa. Keskeisten sidosryhmien osallistamisesta en ole täysin samaa mieltä. Osallistamisessakin voidaan mennä liian pitkälle. Mikäli

kysymys kuitenkin on sen tyyppisestä lainsäädäntöhankkeesta, joka on johtanut hallituksen esitykseen HE 152/2024 vp, korkeimman oikeuden osallistaminen lausuntopyyntöön valmisteluun ja jakelulistan määrittelyyn, on ollut perusteltua.

42. Suositus - Lausuntopyyntö toteutetaan rakenteisena niin, että myös vapaa kommentointi on mahdollista.

Kannatan muutettuna

Perustelut

Kannatan luonnosteltua suositusta muutettuna: ”Jos lausuntopyyntö toteutetaan rakenteisena, myös vapaan kommentoinnin on oltava mahdollista.”

43. Suositus – Lausuntomenettelyn ajankohta ja aihe julkaistaan ja ilmoitetaan lausuntopyyntöön saajille etukäteen ainakin silloin, kun lausuntoaika on pääsääntöä lyhyempi.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

44. Suositus - Lausuntojen antamiseen varataan niin pitkä aika, että myös muilla kuin sidosryhmien edunvalvojilla ja viranomaisilla on todellinen mahdollisuus osallistua lausuntomenettelyyn.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

45. Suositus - Ruohonjuuritason toimijoita tai muuten laajempaa yleisöä tavoittelevan lausuntomenettelyn viestintä suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä hankkeen sidosryhmien kanssa.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Kannatan suositusluonnosta sellaisenaan. Kysymys voi edellä todetuilla tavoin olla vaikkapa pyöräilijöiden kattavasta osallistamisesta kevyttä liikennettä koskevan lainsäädäntöhankkeen valmisteluun. Pyöräilijöiden järjestäytyneet edunvalvonta ei ole kattavaa, ja esimerkiksi autoilijoiden näkökulmasta saattaa olla olennaista, etteivät järjestäytyneet pyöräilijät pääse edustamaan koko pyöräilijäkuntaa vaan että myös maltillisemmat pyöräilijänäkökulmat tulevat huomioon otetuiksi.

46. Suositus - Keskustelutilaisuudet, haastattelut sekä verkkokeskustelut ja -kyselyt voivat olla hyviä täydentäviä keinoja ruohonjuuritason palautteen saamiseksi lakiehdotuksesta.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

47. Suositus - Lausuntoyhteenvedon alussa on tiivistelmä lausuntomenettelyn toteutuksesta ja ehdotuksen asioita tai asiakokonaisuuksia koskevan palautteen päälinjoista. Tämän jälkeen on yhteenvedo yksityiskohtaisesta palautteesta asiakohdittain. Saman suuntaisella kannalla olevien perustelut ryhmitellään asiakohdittain.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

48. Suositus - Lausuntopalvelussa olevan rakenteisen palauteaineiston voi tallentaa Excel-tiedostoksi, jolloin rakenteisia ominaisuuksia voi hyödyntää lausuntoyhteenvedon koostamisessa.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

49. Suositus - Lausunto- ja muusta kuulemispalautteesta laaditaan arvio, jossa esitettyjä näkemyksiä arvioidaan. Arvio jäsennetään samoin kuin lausuntoyhteenvedo, eli lausunnon antajien merkittävät perustelut arvioidaan kunkin perustelukohdan jälkeen.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Kannatan suositusluonnosta sellaisenaan. Toimintatapa saattaisi lisätä lausuntojen vaikuttavuutta, koska lainvalmistelijan olisi pakko pysähtyä miettimään ja analysoimaan lausunnoissa esitettyjä perusteluja arviota laatiessaan.

50. Suositus - Arvio kuulemispalautteesta julkaistaan jatkovalmistelupäätöksen yhteydessä Hankeikkunassa etappina.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

JATKOVALMISTELU JA VALTIONEUVOSTON PÄÄTÖKSENTEKO – SUOSITUKSET

51. Suositus - Jos lausunnonantaja esittää lausuntomenettelyn jälkeen esityksen sisältöön merkittävästi vaikuttavia uusia kommentteja, niistä viestitään muille sidosryhmille.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Kannatan suositusluonnosta sellaisenaan edellyttäen, että kysymys on todellakin ”esityksen sisältöön merkittävästi vaikuttavista uusista kommenteista” eikä mistä tahansa uusista kommenteista.

EDUSKUNNAN ASiantuntijakuulemiset – Suositukset

52. Suositus - Suullisen esittelyn tueksi tehdään yleensä tiivis PowerPoint-esitys.

Kannatan muutettuna

Perustelut

Kannatan suositusluonnosta muutettuna: ”Esittelevän ministeriön valmistelijan suullisen esittelyn tueksi tehdään yleensä tiivis PowerPoint-esitys.”

Valiokunnassa kuultaville asiantuntijoille varattu aika on yleensä niin lyhyt, ettei PowerPoint-esitys käytännössä tuo siihen lisäarvoa varsinkaan, jos kuuleminen tapahtuu Teamsissä. Ministeriön valmistelija on tässä suhteessa eri asemassa kuin ulkopuoliset asiantuntijat.

53. Suositus – Vastineessa asiantuntijapalaute, arviot ja esittelevän ministeriön kannat esitetään asiakokonaisuuksittain.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

54. Suositus – Vastineluonnos annetaan tiedoksi ja kommentoitavaksi muille eduskunnan kuulemille asiantuntijoille, jos valiokunta siihen suostuu ja se on aikataulullisesti mahdollista.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Kannatan suositusluonnosta sellaisenaan samoista syistä, jotka olen tuonut esille kohdissa 24 ja 49.

55. Suositus – Vastineasiakirja otsikoidaan esimerkiksi: ”HE xx/xxxx vp – X-ministeriön vastine Y-valiokunnalle.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Kannatan suositusluonnosta sellaisenaan. Suositus perustuneen eduskunnan valiokuntien toiveisiin.

SEURANTA JA JÄLKIARVIOINTI – Suositukset

56. Suositus – Seurannan painopisteiden ja jälkiarvioitavan sääntelyn valinnassa hyödynnetään kuulemisia ja muuta sidosryhmäyhteistyötä.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Kannatan suositusluonnosta sellaisenaan. Jos valmisteluvaiheessa on kuultu oikeita tahoja, samat tahot ovat myös sopivia antamaan palautetta lain toimivuudesta.

57. Suositus – Sidosryhmille kannattaa viestiä ministeriössä suunnitteilla olevasta seurannasta ja jälkiarvioinneista.

Ei kantaa

Perustelut

Luonnosteltu suositus ei oikeastaan ole suositus vaan toteamus, jonka paikkansa pitävyyteen en ota kantaa.

58. Suositus - Seuranta varten tehtävän sidosryhmäkuulemisen palautteen laatua usein parantaa kuulemisen ajoittaminen kuultaville sopivaan ajankohtaan.

Muu ehdotus, mikä?

Perustelut

Luonnosteltu suositus ei oikeastaan ole suositus vaan toteamus, jonka paikkansa pitävyys vaikuttaa itsestään selvältä. Ehdotan, ettei näin selvää asiaa tarvitse kirjata edes suositukseksi.

59. Suositus – Eryityisesti ennen vaalikauden vaihtumista on tarpeen seurata toimialan sääntelyn mahdollisia merkittäviä muutostarpeita ja käydä niistä keskusteluja sidosryhmien kanssa.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Kannatan suositusluonnosta sellaisenaan, koska hallitusohjelman merkitys lainvalmistelutyön suuntaamisessa on saanut erittäin suuren merkityksen.

60. Suositus – Jo lainsäädäntöhankkeen perusvalmistelun aikana on hyödyllistä kuulla sidosryhmiä seurannan ja mahdollisen jälkiarvioinnin tarpeesta ja toteutuksesta.

Ei kantaa

Perustelut

Luonnosteltu suositus ei oikeastaan ole suositus vaan toteamus, jonka paikkansa pitävyyteen en ota kantaa.

61. Suositus – Seurannan ja jälkiarvioinnin tiedonkeruussa hyödynnetään kuulemista.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

62. Suositus – Seurannan tai jälkiarvioinnin osana järjestetyn kuulemisen, kuten keskustelutilaisuuden tai kyselyn, palautteen yhteenveto julkaistaan Hankeikkunassa esimerkiksi muistiona.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

63. Suositus – Myös jatkuvaluonteisen seurantatiedon riittävä dokumentointi viimeistään seuraavan säädösvalmisteluhankkeen aikana on tärkeätä, jotta sidosryhmät voivat arvioida tiedon oikeellisuutta, vaikutuksia ja merkittävyyttä.

Ei kantaa

Perustelut

Luonnosteltu suositus ei oikeastaan ole suositus vaan toteamus, jonka paikkansa pitävyyteen en ota kantaa.

64. Suositus – Mahdollisen jälkiarvioinnin loppuraportti julkaistaan Hankeikkunassa.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Kannatan suositusluonnosta sellaisenaan. On tärkeää, että kaikki olennaiset asiakirjat julkaistaan Hankeikkunassa.

EU-ENNAKKOVAIKUTTAMINEN, EU-SÄÄDÖKSET JA VALTIOSOPIMUKSET – SUOSITUKSET

65. Suositus – Neuvoston kokouksen asialista jaetaan etukäteen tiedoksi valmistelujaoston laajalle kokoonpanolle.

Ei kantaa

Perustelut

-

MUU PALAUTE SUOSITUKSISTA

66. Muut kommentit suosituksista: esimerkiksi ehdotukset kokonaan uusiksi suosituksiksi

-

LIITTEET

67. Kommentit kyselyn laatiminen -liitteestä

-

68. Kommentit kuulemisen kielet -liitteestä

Viittaan siihen, mitä olen edellä kohdassa 29 todennut.

69. Kommentit asiakirjajulkisuus, tiedonhallinta, avoimuusrekisteri ja tietosuoja kuulemisessa –liitteestä

-

70. Kommentit lakisääteiset kuulemisvelvoitteet -liitteestä

Olen tutustunut liitteeseen vain suhteellisen pintapuolisesti enkä voi tässä vaiheessa ottaa kantaa siihen, onko kaikki relevantit velvollisuudet kattavasti otettu huomioon.

Muu palaute kuulemisoppaasta

71. Muut kommentit kuulemisoppaan luonnoksesta

Nyt kysymyksessä oleva lausuntopyyntö on mielestäni varoittava esimerkki siitä, miten kuulemista ei tulisi laajassakaan hankkeessa suorittaa. Epäilemättä tekoäly työstää annetuista vastauksista nopeasti äänestystuloksia, joilla tiettyjä etenemislinjoja voidaan asian jatkovalmistelussa perustella. Yksinkertaistettujen ”väitteiden” äänestyttäminen johtaa kuitenkin helposti siihen, että huolellisempi perehtyminen itse aineistoon, josta on kysymys, jää sivuasiaksi lausunnonantajan kahlatessa läpi kymmenien kysymyskohtien (tässä 71) lomakkeen. Parempi vaihtoehto on se, että lausunnonantajat lukevat materiaalin läpi ja poimivat siitä ne kohdat, jotka haluavat lausuntoonsa ottaa, sekä sijoittavat sanottavansa vapaamuotoiselle pohjalle.

Lausunnon antaminen rastittamalla 71 äänestyskohtaa on luotaantyöntävä projekti, joka todennäköisesti vähentää lausuntojen määrää ja tasoa nyt kysymyksessä olevassakin tapauksessa aiheen tärkeydestä huolimatta.

Hirvonen Jarmo

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia - oikeusasiamies Petri Jääskeläinen,
esittelijöinä EsN Jarmo Hirvonen ja EsN Susanna Wähä